

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

Гресь Юлія Олегівна РЕФЛЕКСИВНЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....	504
Загородній Ігор Вікторович ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КАДРОВОГО ДОБОРУ НА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ	506
Колодіна Анна Сергіївна ЩОДО ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	508
Хижняк Євген Сергійович, Холод Олег Володимирович ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	511
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	512
Шишацька Юлія Олегівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	515
Чернов Олександр Віталійович МОДУС ОПЕРАНДІ ЯК ВИЗНАЧНА КРИМІНАЛІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	519
Єленич Світлана Ігравівна ОДЕСЬКА КРИМІНАЛІСТИЧНА ШКОЛА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧЕНИХ.....	521
Стаурська Олександра Миколаївна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІБЕРПРОСТОРУ	524
Абу Еласал Анна Олександрівна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ОСІБ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	526
Алексєєва Ліна Леонідівна ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	528
Бершавська Анастасія Сергіївна ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ	530
Горобець Євген Вікторович ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	531
Єлхін Олексій Володимирович ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	533
Кривда Людмила Русланівна ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ	535
Кухарук Ігор Миколайович ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	537
Кучеров Дмитро Сергійович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ОСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	539
Луцюк Роман Петрович СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	541
Макогін Ірина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	543
Мурашко Анастасія Сергіївна МОДЕЛІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА В МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	545
Наумович Ігор Сергійович ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	546
Паламарчук Олексій Олександрович ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ.....	548
Пишненко Ірина Юрївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	551

ується на виявлення якнайбільшої кількості інформації, що носить доказовий та орієнтовний характер, що розкриває особу підозрюваного і подію кримінального правопорушення.

Під час виникнення таких ситуацій, слідчий та оперативні підрозділи виконують спільні дії, які полягають у наступному:

- огляді місця події;
- допитів свідків, що могли бути очевидцями злочину, а у разі, коли такі відсутні, дії спрямовуються на їх встановлення;
- залучення службового собаки;
- ревізія результату огляду та допиту за криміналістичними обліками;
- дослідження матеріалів кримінальних справ, що перебувають в архіві, будь то розкриті чи нерозкриті кримінальні правопорушення даної категорії, шляхом порівняльного аналізу способів вчинення таких злочинів;
- обшуки за місцем проживання і місцем роботи підозрюваної особи (а у разі наявності, то співучасників) або в інших місцях, де можливе знаходження наркотичних речовин, задля їх вилучення, а також можливої сировини, засобів для зберігання, транспортування наркотиків і документів, що можуть підтвердити їх незаконне походження;
- складання орієнтувань і композиційних портретів;
- за результатами огляду необхідно призначити судові експертизи;
- надання доручень оперативним підрозділам щодо встановлення особи, що вчинила злочин, оперативним шляхом та ін.

Таким чином, розслідування – це динамічний процес, під час якого слідчий безперервно отримує дані, встановлює певні обставини кримінального правопорушення. Оскільки для сучасного світу та України є характерним зростання кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу небезпечних наркотичних засобів рослинного походження, то вкрай важливим стає визначення слідчих ситуацій та алгоритм дій слідчого для швидкого розслідування злочинів.

Список використаних джерел

1. Логінова В. В. Поняття та значення слідчих ситуацій у методиці розслідування злочинів. *Форум права*. 2010. № 3. С. 278–283. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10lvvmrz.pdf>
2. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій у криміналістичній методиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. юрид. акад. України. Харків, 2002. 22 с.
3. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Апостиль, 2012. 304 с.

Ключові слова: наркотичні засоби рослинного походження, початковий етап розслідування, типові слідчі ситуації, слідчі дії.

Keywords: drugs of plant origin, initial stage of investigation, typical investigative situations, investigative actions.

Паламарчук Олексій Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ

Досліджуючи питання причин та умов виникнення організованих злочинних угруповань та вчинення ними кримінальних правопорушень, важливу роль відіграє вжиття заходів проведення індивідуальної профілактики серед різних верств населення щодо виявлення осіб,

які схильні до вчинення протиправних дій злочинного характеру, та одночасно отримання відомостей, які б характеризували особистість злочинців, які можуть об'єднуватись в організовані злочинні угруповання.

Використання зазначених заходів, зокрема проведення дослідження особистості громадян, схильних до вчинення злочинів, як зазначається у літературі: «повинно здійснюватися безперервно, так-як кримінальне середовище з певною періодичністю, а особливо в сучасних умовах воєнного стану, поповнюється громадянами, які раніше не вчиняли протиправних дій» [10, с. 95–100; 1].

Також, науковці звертають увагу на те, що: «саме інформація про особистість злочинця та осіб, схильних до вчинення протиправних, злочинних дій, виступає основним фактором, який пов'язує причини, умови та наслідки скоєння протиправних дій, тобто злочинних посягань» [7, с. 581–586]. Завдяки отриманим відомостям про певну особу, розкривається комплекс його визначальних властивостей, зокрема: моральний і духовний світ, відносини, зв'язки, тощо.

Найчастіше проведення дослідження ґрунтуються на аналізі окремих основних груп ознак злочинної поведінки, які й утворюють певну структуру властивостей, притаманних особистості злочинця: «соціально-демографічних; морально-психологічних властивостей; кримінально-правових» [3, с. 63–64].

У науковій літературі зазначається, що до першої групи, що характеризують особистість злочинця входять відомості про: «стать, вік, освіту, соціальне та сімейне становище, вид діяльності та занять, професійна приналежність, громадянство, національність, матеріально-фінансова забезпеченість, місце проживання, тощо» [2, с. 114–118].

У відповідності до проведеної науковцями статистики стосовно визначення кола осіб, які перебуваючи у складі організованих злочинних угруповань, вчинили кримінальні правопорушення, зазначається, що: «більша частина злочинів вчиняються організованими злочинними угрупованнями, які складаються здебільшого з осіб чоловічої статі; при цьому звертається увага й на участь осіб жіночої статі, яка в сучасних умовах збільшується» [8]. Цей факт обумовлений активними бойовими діями, які ведуться на території України після повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року військових формувань РФ, коли більшість громадян України чоловічої статі, стали до зброї з метою вжиття заходів щодо протидії військовій агресії, захисту територіальної цілісності та незалежності України.

Звертається увага, що у складі організованого злочинного угруповання, жінки поряд із чоловіками, під час скоєння протиправних дій виступають як у якості пособників так і у якості співвиконавців. Для залучення жінок до скоєння злочинів у складі організованого злочинного угруповання, як зазначається у науковій літературі, використовуються: «омана, залучення шляхом вмовлянь, обіцянки значної суми грошових коштів, залякування та шантаж, тощо» [9].

Аналізуючи вік осіб, схильних до вчинення злочинів, та які скоїли протиправні злочинні дії у складі організованого злочинного угруповання, науковці зазначають, що здебільшого такі злочинці перебувають у віці від 20 до 35 років [5, с. 45–50]. Якщо враховувати сучасність та воєнний стан, то можна визначити, що вік осіб чоловічої статі, які об'єднуються у організовані злочинні угруповання з метою скоєння злочинів, змінився та доповнився особами, які не досягли призовного віку та у відповідності до КК України є неосудними за вчинення кримінальних правопорушень.

Найважливішим компонентом для визначення та проведення криміногенного аналізу причин та умов вчинення кримінальних правопорушень, особливо організованими злочинними угрупованнями, виступають негативні морально-психологічні властивості особистості осіб, які входять у склад такого угруповання [4].

У науковій літературі зазначається, що: «до кримінально-правових ознак особи злочинця загалом відносять: спрямованість та мотиви злочинних дій; тривалість, інтенсивність злочинної діяльності; наявність судимостей; ступінь підготовленості до злочину» [4].

Злочинна діяльність організованих злочинних угруповань характеризується високою інтенсивністю і орієнтовно тривалим існуванням. Зазначене проявляється у проведенні ретельного планування, підготовці складних схем реалізації скоєння злочинів, залучення великої кількості співучасників, тощо. У якості прикладу можна навести: «привласнення та протиправна реалізація військового спорядження, отриманого в умовах воєнного стану в якості гуманітарної допомоги; привласнення добровільних пожертв у якості благодійних внесків для Збройних сил України, тощо» [6, с. 273–276].

Отже, враховуючи викладене, для надання характеристики особистості осіб, які перебувають у складі організованого злочинного угруповання, ураховуються: вік та стать особи, наявність або відсутність судимостей, психологічно-моральне ставлення до оточення, соціальна та демографічна приналежність, а також відношення до наданих повноважень.

Список використаних джерел

1. Баганець О. Концепція вдосконалення діяльності правоохоронних органів України. URL: <http://www.baganets.com/blogs-baganets/koncepc-ja-vdoskonalennja-d-jalnost-prav-85.html>
2. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій: поняття, зміст і наукова класифікація. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2013. № 1 (52). С. 114–118.
3. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки злочинних об'єднань у визначенні ступеня їх суспільної небезпеки. *Актуальні проблеми кримінального права* : матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф. (Київ, 21 листоп. 2014 р.) / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. С. 63–64.
4. Голіна В. В., Головін Б. М. Кримінологія. Загальна та Особлива частини : навч. посіб. Харків : Право, 2014. 513 с.
5. Дрьомін В. М. Сутність властивості особистості злочинця : методол. питання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2017. Вип. 47, т. 3. С. 45–50.
6. Литвиненко О. Г., Ободець Є. А. Нецільове використання гуманітарної допомоги під час воєнного стану. *Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні* : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. Харків, 2022. С. 273–276.
7. Литвинов О. М. Про галузеві характеристики злочинів взагалі та кримінологічну характеристику зокрема. *Форум права*. 2010. № 4. С. 581–586.
8. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія / Кримінол. асоц. України. Харків : Право, 2023. 252 с.
9. Продан Т. В. Кримінологічна характеристика жіночої насильницької злочинності в Україні : монографія. Чернівці : Технодрук, 2020. 284 с.
10. Фатхудінов В. Г. Напрямки удосконалення діяльності Національної поліції України в системі забезпечення громадської безпеки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2018. Т. 26 (68), № 2. С. 95–100.

Ключові слова: злочинець, характеристика, організовані злочинні угруповання, кримінальні правопорушення.

Keywords: criminal, characteristics, organized criminal groups, criminal offenses.